

vojska. Drugim riječima, uprkos prividnosti, država ne stoji neutralno iznad društva, već predstavlja oružje u rukama klase koja je u mogućnosti da ima naoružane ljude. Država je alat posjedničke protiv neposjedničke klase.

U svojoj knjizi, Engels piše o nastanku atinske države. Sve dok je atinska proizvodnja bila na niskom nivou, „rodovski“ ustav zasnovan na porodičnim vezama i plemenskom upravljanju bio je sasvim dovoljan. Međutim, kako su se proizvodne snage razvile i omogućile proizvodnju viška roba, došlo je do razdvajanja klasa na osnovu njihovog odnosa prema sredstvima za proizvodnju, a ne kao nekad prema pripadnosti rodu ili plemenu.

Oni koji su bili dio vladajuće, posjedničke klase počeli su da koncentrišu bogatstvo i moć u svoje ruke. Bogatstvo su koristili da nametnu dugove, bankrot i ropstvo nižih klasa, a novo oružje, državu, su koristili da to sve sankcionišu kroz zakon. Početni uspon državne sile u Atini je bila konsolidacija gole klasne vladavine bogatih nad siromašnima.

Isto važi i za feudalnu Englesku. Državna struktura formalizovana poslije invazije Vilijama Osvajača 1066. godine sastojala se iz sistema u kojoj je monarh nominalno vlasnik zemlje, čije je dijelove poklonio plemstvu, koje je zauzvrat dopustilo kmetovima da rade na toj zemlji (u zamjenu za život u ropstvu). Ovaj sistem je otvoreno čuvan naoružanim ljudima u službi feudalnih gospodara koji su bili u mogućnosti da ih plaćaju. Kao i u Atini, država i naoružani ljudi su otvoreno bili oružje posjedničke protiv neposjedničke klase.

Međutim, ovaj aparat brutalne klasne dominacije danas ne izgleda tako. Vladajuća klasa i pojedinačni kapitalisti ne teže da imaju svoje privatne vojske koji će provoditi njihovu volju. Država danas nije samo spajanje najbogatijih ljudi u zemlji i njihovih vojski. Svaki kapitalista, kao i svi ostali, mora se pokoriti vladavini prava i državnoj sili.

Razlika između državištva (statecraft) danas, nasuprot Engleskoj 11. vijeka ili drevnoj Atini, jeste da danas postoji jasan i kompletan skup ustavnih zakona. Danas je moć države ograničena kroz podjelu različitih dijelova državnog aparata (zakonodavni, izvršni i sudski), kroz sporazume o ljudskim pravima i mnoštvo drugih legalnih i političkih prava. Ova prava su u teoriji primjenljiva kroz sudove za svakog pojedinca.

Rezultat je da pravници i političari posmatraju pravo i ustav kao garanciju nezavisnosti i neutralnosti države, naizgled suprotno od feudalne Engleske ili drevne Atine. Ali ovo je iluzija. Država i danas ostaje moćno oružje u klasnoj borbi. Ovu fundamentalnu činjenicu ne mjenja ni prerusavanje države „ustavom“. Zato je za marksiste važno da razumiju šta su ustvari ustavna prava - jedino tako možemo skinuti masku legalnosti i razotkriti klasnu suštinu buržoaske države.

Buržoaske i ustavne revolucije.

Gore opisana drevna atinska država, u kojoj je državni aparat jasno bio oružje posjedničke protiv neposjedničke klase, nije trajala dugo. Engels objašnjava da je nakon početnog perioda gole klasne dominacije Solon uspostavio novi ustav 594. godine p.n.e. Ovaj ustav je poništio nagomilane dugove nižih klasa; omogućio im određenu zaštitu od vladajuće klase; spriječio da pripadnici nižih klasa budu prodani u ropstvo itd. Drugim riječima, Solonov ustav je donekle obuzdao moć vladajuće klase i potčinio je disciplini države. Engels ovu promjenu naziva „političkom revolucijom“.

Naravno, Solonov ustav je štitio samo slobodne građane Atine, ali ne i robove čije je oduzimanje prava i zaštite bio osnov cjelokupne atinske ekonomije. Ali uprkos tome, ovo je bio značajan korak ka obliku države kakav poznajemo danas.

Britanska država je prošla sličan proces transformacije od 11. vijeka. Magna Karta (1215), Peticija za prava (1628), Engleska revolucija i građanski rat (1642) i Slavna revolucija i Prijedlog zakona (1689) su bili koraci u tom procesu. Ovaj proces je vezan sa rođenjem,